

A la darrera part d'*El vendaval* (1988), Gimferrer introduïa alguns dels elements que havien de ser bàsics a *La llum*. A «Paisatge», per exemple, podem llegir: «La violència de l'ull/ encaterinat amb el dia:/ el sol en síl·labes congria/ el mot de la llum a l'escull.// La llum que vull, la que no vull/ a l'espectre de la bugia:/ papallonejadora, em guia/ la cambra obscura al blanc del full.// A les palpentes, tot l'estiu/ és una randa d'escriptura./ El món en la claror s'escriu// com la llum en la pedra dura./ El mot a la plana s'atura,/ a l'arquitectura que viu.»

Com ja es veu pel títol del nou recull, el motiu de «la llum» serveix de pretext unificador, l'altre condicionant de forma, també compartit amb el que citàvem, el sonet. «La llum» és un símbol prou potent per permetre una sèrie de reflexions en la línia del que han estat els centres d'interès de la poesia de Gimferrer i, alhora, un terme encastat, i en part d'aquí la seva capacitat simbòlica, en tots els llenguatges poètics inventats fins avui dia. Així, al nou llibre, el pretext arrossega la combinació de procediments retòrics i tòpics de diversos llenguatges que la tradició ens forneix: barroc, parnassianisme, decadentisme finisecular, surrealisme... I sovint les regles estructurals d'aquesta combinació donen al poema un aire de neobarroquisme postmodern: tendència a la fira de les edats, al pastitx, juxtaposició inharmonica d'elements estètics allunyats... Això vol dir que ens trobem davant d'un retoricisme gratuït? En realitat no, atès que la funció interna d'aquest retoricisme consisteix a posar en primer pla l'artificiositat del discurs, com a punt de partida d'un dels centres de reflexió de l'obra: la tensió vida-poesia. Amb això el llibre també connecta amb *El vendaval* i tendeix a donar-nos l'altra cara del problema plantejat en aquell. Si al llibre anterior tenia primàcia la reflexió sobre la capacitat de l'obra artística de deturar i fixar el vendaval destructor, en el present trobem la queixa per allò que no aconsegueix de copsar i la reivindicació de l'origen vital d'aquell caramull retòric, la necessitat de tenir present que al darrere de la combinació de paraules hi ha una experiència perduda, que el desig d'expressió té un origen en la voluntat de potenciar aquesta experiència i que sovint el lector tradueix a vida les paraules inertes; en l'endemig, però, sempre l'artifici retòric com a mitjancer. Aquesta reflexió s'introdueix per mitjà

d'una veu poètica en què es fa present la maduresa que donen els anys i, en conseqüència, la pèrdua de la joventut i l'amenaça de la mort.

El darrer llibre de Gimferrer continua, per tant, de manera coherent, un dels propòsits bàsics que guia la seva obra: reprendre el procés iniciat i desenvolupat pel postsimbolisme fins que una onada de «realisme», segons el nostre poeta, el va interrompre. D'aquí que la seva obra consisteixi en una sistemàtica explotació de totes les paradoxes que fixà aquella poètica en el tractament dels temes que centren la seva atenció. Aquest sol fet ja vol dir que ens trobem davant d'un escriptor que ha estat capaç de fer-se una idea del que ha estat la poesia al llarg del segle XX i treure'n conseqüències útils per a la seva pròpia obra, és a dir, que sap el que fa i per què ho fa, i això, en una literatura en què molts poetes se'ns migren i s'enyoren a vint anys per la pèrdua de la seva joventut, el converteix en el rei del mambo.

Tanmateix, el desenvolupament de l'obra de Gimferrer va generant, en una part dels seus lectors, un dubte que algun dia haurem de resoldre. Hi ha un senyor alt, cabell llarg, vestits foscos i, a vegades, amb barret que trobem pels carrers de l'Eixample barceloní, o dinant en algun restaurant de la zona; hi ha un *académico* de la *Real* que comparteix amb felicitat beatífica l'honor amb energúmens de la categoria de don Gregorio Salvador, i ens diuen que du el nom atribuït al senyor de l'Eixample; hi ha un poeta català que signa igual que ells... Són tots plegats la mateixa persona? La simple sospita que tots aquests personatges usen conscientment el mateix nom ens induïx a pensar en l'expressa voluntat de refermar una poètica; el dia que algú confirmi que realment tots són un de sol en tindrem la certesa. Dit d'una altra manera, la crisi del postsimbolisme i del seu enllaç amb el tipus de consciència de la modernitat configurada entre les dues guerres mundials no obee a raons internes, sinó històriques, i tingué a veure amb el tema de la funció de la poesia. A la llarga aquesta crisi la deixà ja en plena defunció per disfunció; el corollari és que la poètica postsimbolista es pot autoalimentar fins a l'infinit, precisament perquè el poeta pot ser i ha de ser una cosa diferent del ciutadà, però quan un ciutadà esdevé postsimbolista, el poeta se n'ha de ressentir.